

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії Черних Олексій Володимирович, 1978 року народження, громадянин України, освіта вища: у 2020 році закінчив Полтавську державну аграрну академію, отримав диплом магістра за спеціальністю «Менеджмент» та здобув кваліфікацію «Магістр з менеджменту»; працює експертом з розвитку регіону по роботі з агрохолдингами Лівобережна Україна ТОВ «Байер», м. Київ.

виконав акредитовану освітньо-наукову програму «Менеджмент».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом ректора Полтавського державного аграрного університету Міністерства освіти і науки України, м. Полтава, № 206 від 28 травня 2026 року, у складі:

Голови разової спеціалізованої вченої ради -	Миколи Зось-Кіора, доктора економічних наук, професора, професора кафедри менеджменту ім. І. А. Маркіної Полтавського державного аграрного університету.
Рецензентів -	Олександра Помаза, кандидата економічних наук, доцента, доцента кафедри менеджменту ім. І. А. Маркіної Полтавського державного аграрного університету; Віталія Собчишина, кандидата економічних наук, доцента, доцента кафедри менеджменту ім. І. А. Маркіної Полтавського державного аграрного університету.
Офіційних опонентів -	Людмили Ганущак-Єфіменко, доктора економічних наук, професора, проректора з науково-педагогічної роботи Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»; Людмили Шимановської-Діанич, доктора економічних наук, професора, завідувачки кафедри менеджменту Полтавського університету економіки і торгівлі.

на засіданні «04» серпня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 07 «Управління та адміністрування» Черниху Олексію Володимировичу на підставі публічного захисту дисертації «Адаптивне управління розвитком підприємств агропродовольчої сфери» за спеціальністю 073 «Менеджмент». Дисертацію виконано в Полтавському державному аграрному університеті Міністерства освіти і науки України, м. Полтава.

Науковий керівник – Воронько-Невіднича Тетяна Вікторівна, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту ім. І. А. Маркіної Полтавського державного аграрного університету.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису, виконано здобувачем особисто, вона містить наукові положення, нові науково обґрунтовані теоретичні результати проведених здобувачем досліджень, що мають істотне значення для галузі знань 07 «Управління та адміністрування» та підтверджуються документами, які засвідчують проведення таких досліджень, свідчить про особистий внесок здобувача в науку, характеризується єдністю змісту та відповідає вимогам щодо її оформлення.

Дисертацію виконано державною мовою.

Здобувач має 20 наукових праць, із яких 1 стаття – у закордонній колективній монографії, 4 статті – у періодичних виданнях України, що внесені до міжнародних наукометричних баз даних, 15 праць апробаційного характеру.

Стаття у колективній монографії:

1. Vakulenko Yu., Chernykh O. Peculiarities of enterprise's digital development strategies. Management of the 21st century: globalization challenges. Issue 4: collective monograph / in edition D. Diachkov. Prague. Nemoros s.r.o. 2023. Czech Republic. P. 197–204.

Статті у наукових фахових виданнях України, включених до міжнародних наукометричних баз:

2. Черних О. В. Моделювання стейкхолдерорієнтованого підходу адаптивного управління розвитком підприємств агропродовольчої сфери. *Інвестиції: практика та досвід*. № 8. 2024. С. 162–177.

3. Черних О. Методичні підходи до адаптивного управління розвитком підприємств агропродовольчої сфери. *Journal of Innovations and Sustainability*. 2024. №4. <https://is-journal.com/is/article/view/325>

4. Черних О. В. Адаптивне управління розвитком як фактор підвищення конкурентоспроможності підприємств агропродовольчої сфери. *Актуальні проблеми економіки*. 2024. №12. С. 50–62.

5. Черних О. В., Саєнко В. О., Капустін О. О., Ніконенко О. В. Модель адаптивного управління підприємствами агропродовольчої сфери на засадах стимулювання інноваційного, кадрового та виробничого потенціалів. *Актуальні проблеми економіки*. 2025. №10(292). С. 297–303.

Праці апробаційного характеру:

6. Воронько-Невіднича Т. В., Черних О. В. Сутність стратегічного управління за сучасних умов. *Управління ресурсним забезпеченням господарської діяльності підприємств реального сектору економіки*. Матер. VII Всеукр. наук.-практ. інтернет-конфер. з міжнародною участю, 27 жовтня 2022. Полтава: ПДАУ, 2022. С. 21–22.

7. Gribincea C., Chernykh O. Modelling the impact of factors on the profitability of business entities activity. *Smart Economy, Entrepreneurship and Security*. Vol. 1. № 1. 2023. С. 20–30. URL: <https://www.science-smart.com/index.php/smart/article/view/2>

8. Воронько-Невіднича Т. В., Черних О. В. Застосування концепції резильєнтності для забезпечення функціонування підприємств агропродовольчої сфери у повоєнний період. *Якість та безпечність продукції у внутрішній і зовнішній торгівлі й торговельне підприємництво: сучасні вектори розвитку і перспективи*: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Полтава, 15 лютого 2023 р.). Полтава: ПДАУ, 2023. С. 50–52.

9. Черних О. В. Стратегічне управління у забезпеченні результативності функціонування підприємств агропродовольчої сфери. *Актуальні проблеми сучасної науки: теоретичні та практичні дослідження молодих учених*: Матеріали I Всеукраїнської науково-практичної конференції. м. Полтава, 26–27 квітня 2023 р. Полтава, 2023. С. 296–298.

10. Воронько-Невіднича Т. В., Бурий Є. І., Черних О. В. Напрями оптимізації системи менеджменту підприємства агропродовольчої сфери. *Менеджмент XXI століття: глобалізаційні виклики*: матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції, 18 травня 2023 р. Полтава: ПДАУ, 2023. С. 359–361.

11. Черних О. Управлінські елементи організаційно-економічного механізму адаптації сучасних підприємств. *Стратегічний менеджмент агропродовольчої сфери в умовах глобалізації економіки: безпека, інновації, лідерство*: матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції, 28 вересня 2023 р. Полтава: ПДАУ, 2023. С. 216–218.

12. Воронько-Невіднича Т., Черних О. Особливості адаптивного управління розвитком сучасних підприємств агропродовольчої сфери. *Управління бізнес-процесами та технологічними інноваціями в сучасних умовах*. Збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції, 10-11 жовтня 2023 р. Ч. 1. К.: НТУ, 2023. С. 62–63.

13. Черних О. В. Актуальні інструменти адаптивного управління розвитком підприємства. *Домінанти соціально-економічного розвитку України у нових реаліях*: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих учених та студентів (29 березня 2024 р., м. Київ). К.: КНУТД, 2024. С. 104–105.

14. Черних О. Оптимізація управління запасами в системі адаптивного управління

аграрного підприємства. *Стратегічний менеджмент агропродовольчої сфери в умовах глобалізації економіки: безпека, інновації, лідерство*: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції, 27 вересня 2024 р. Полтава: ПДАУ, 2024. Том 1. С. 197–199.

15. Черних О. Теоретичні підходи до адаптивного управління в умовах ринкових змін. *Менеджмент, маркетинг, логістика: тренди та подолання викликів*: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених, аспірантів, студентів (м. Житомир, 13 листопада 2024 року). Житомир: Вид-во «Поліський національний університет», 2024. С. 119–120.

16. Черних О. В., Щур О. В., Кожедуб М. О. Збалансований розвиток адаптивних підприємств в системі інноваційного менеджменту. *Управління ресурсним забезпеченням господарської діяльності підприємств реального сектору економіки*: матеріали IX Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, 14 листопада 2024 р. Полтава: ПДАУ, 2024. С. 57–58.

17. Черних О. В., Ніконенко О. В. Інноваційно-адаптивні механізми стимулювання управлінських процесів у сучасному підприємстві. *Домінанти соціально-економічного розвитку України у нових реаліях*: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих учених та студентів (28 березня 2025 р., м. Київ). К.: КНУТД, 2025. С. 277–279.

18. Черних О., Бурий Є. Адаптивне управління розвитком підприємств аграрного сектору економіки за сучасних умов. *Актуальні проблеми сучасної науки: теоретичні та практичні дослідження молодих учених*: Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції. м. Полтава, 14-15 квітня 2025 р. Полтава, 2025. С. 428–429.

19. Черних О. В., Ніконенко О. В., Капустін О. О. Адаптивне управління виробничим потенціалом інноваційно-орієнтованого підприємства. *Менеджмент та маркетинг як фактори розвитку бізнесу*: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції 23-24 квітня 2025 р. у 2 т. / відп. ред. та упоряд. В. В. Храпкіна, К. В. Пічик. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2025. Т. 1. С. 163–165.

20. Черних О. В., Козуб Р. О., Маркосян К. К. Підвищення ефективності менеджменту адаптивного підприємства. *Менеджмент XXI століття: глобалізаційні виклики*: матеріали IX Міжнародної науково-практичної конференції, 15 травня 2025 р. Полтава: ПДАУ, 2025. С. 82–83.

У дискусії взяли участь (голова, рецензент, офіційні опоненти, інші присутні) та висловили зауваження:

Ганущак-Єфіменко Людмила Михайлівна – доктор економічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної роботи Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», зауваження, викладені у відгуку офіційного опонента:

1. У першому розділі дисертації (пп. 1.3, С. 57-63) здійснено огляд сучасних підходів до адаптивного управління, однак бажано було б провести критичну оцінку щодо можливості їх застосування в українських умовах функціонування підприємств агропродовольчої сфери. Більш детальний аналіз посилив би теоретичне обґрунтування роботи.

2. У рис. 1.9 (С. 69) запропоновано механізм адаптивного управління розвитком підприємств агропродовольчої сфери. Водночас у роботі недостатньо уваги приділено визначенню часових етапів його впровадження, відповідальних суб'єктів реалізації та критеріїв оцінювання ефективності окремих управлінських заходів.

3. У табл. 3.3 (С. 146) і табл. 3.8 (С. 157) наведено інтегральні значення ефективності адаптивного управління, однак автор обмежується переважно їх кількісною характеристикою. Доцільно було б більш детально проаналізувати причини відмінностей між окремими підприємствами та визначити фактори, які найбільше вплинули на зміну інтегрального показника.

4. В табл. 3.13 (С. 172) наведено результати прогнозування інтегрального показника розвитку підприємств, однак доцільно було б надати інформацію щодо оцінювання якості прогнозної моделі.

5. У табл. 3.16 (С. 175) автор визначає очікувані результати впровадження запропонованих управлінських рішень, однак практично не аналізує можливі ризики їх

реалізації, зокрема фінансові, організаційні, кадрові та інституційні. Включення в роботу матриці ризиків дозволило б підвищити прикладну цінність розроблених рекомендацій.

6. Запропонована модель ефективної системи адаптивного управління розвитком підприємств агропродовольчої сфери (підрозділ 3) має достатньо високий рівень практичної цінності, однак у роботі не визначено межі його застосування для підприємств різного масштабу діяльності. Зокрема, не розкрито, чи однаково ефективним буде використання запропонованих інструментів для малих, середніх і великих підприємств агропродовольчої сфери.

Шимановська-Діанич Людмила Михайлівна – доктор економічних наук, професор, завідувачка кафедри менеджменту Полтавського університету економіки і торгівлі, зауваження, викладені у відгуку офіційного опонента:

1. На рис. 1.9 (стор. 69) запропоновано механізм адаптивного управління розвитком підприємств. Разом із тим дисертація не містить оцінки можливих організаційних ризиків його впровадження, зокрема необхідності зміни структури управління підприємствами, додаткових витрат на цифровізацію або підготовку персоналу.

2. У табл. 2.6 (стор. 130) представлено порівняння рівня адаптації, комплексного показника фінансової стійкості та чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) аналізованих підприємств агропродовольчої сфери, однак вони розглянуті переважно у статичному аспекті. Доцільно було б доповнити дослідження оцінкою сили впливу окремих факторів або їх ранжуванням за рівнем критичності для підприємств агропродовольчої сфери.

3. У табл. 2.5 (стор. 102) наведено прогнозування основних факторів адаптивності підприємств агропродовольчої сфери України, Полтавської та Сумської областей, однак розрахунки не супроводжуються аналізом їхньої чутливості до зміни макроекономічних умов або можливих кризових явищ. Проведення сценарного аналізу значно посилює б практичну цінність рекомендацій.

4. У підрозділі 3.1 автором запропоновано методичний підхід до оцінювання адаптивного управління розвитком підприємств агропродовольчої сфери при відсутності тваринництва, результати якого наведено у табл. 3.3 та рис. 3.1 (стор. 146). Разом із тим дисертації бракує більш детального порівняльного аналізу запропонованого підходу з існуючими методиками, що дозволило б чіткіше визначити рівень його наукової новизни та переваги перед аналогами.

5. В табл. 3.4 (стор. 146) представлено авторську модель взаємозв'язку складових адаптивного управління. Разом із тим у тексті недостатньо розкрито економічний зміст окремих коефіцієнтів моделі та практичне значення зміни їх числових параметрів для управління підприємствами.

Помаз Олександр Михайлович – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту імені І.А. Маркіної Полтавського державного аграрного університету, зауваження, викладені у рецензії рецензента:

1. Автором проведено ґрунтовний аналіз трактувань поняття «адаптивне управління розвитком підприємств», однак на рис. 1.1 (с. 41) відсутнє чітке розмежування між категоріями «адаптація», «адаптивність» та «адаптивне управління». Доцільним було б представити авторську схему взаємозв'язку цих понять, що дозволило б краще обґрунтувати власний науковий підхід.

2. У табл. 3.9 (с. 160) наведено коефіцієнти кореляції та критерії Стюдента, однак відсутній аналіз можливого прояву мультиколінеарності між окремими незалежними змінними. Зазначене могло б вплинути на достовірність подальших висновків щодо сили взаємозв'язків між досліджуваними показниками.

3. У розділі 3 наведено результати застосування авторської моделі на вибірці підприємств, однак матеріали табл. 3.13–3.15 (с. 172–174) не містять порівняння ефективності запропонованої методики з іншими відомими методичними підходами. Таке порівняння дозволило б повніше оцінити переваги розробленої моделі.

4. Автором недостатньо обґрунтовано критерії відбору підприємств до досліджуваної сукупності (с. 105–106). Доцільно було б більш детально пояснити принципи формування

вибірки та оцінити її репрезентативність щодо всієї сукупності підприємств агропродовольчої сфери.

5. Під час розрахунку інтегрального показника автор застосовує процедуру нормування показників (пп. 3.1-3.2) відсутнє порівняння отриманих результатів із результатами інших методів агрегування показників (метод головних компонент, метод ентропії, метод TOPSIS тощо). Це дозволило б більш переконливо обґрунтувати вибір запропонованого методичного підходу.

Собчишин Віталій Миколайович – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту імені І.А. Маркіної Полтавського державного аграрного університету, зауваження, викладені у рецензії рецензента:

1. На рис. 1.4 «Резильєнтність мікроекономічного рівня» (с. 51) рисунок фактично наведений із літературного джерела без достатнього авторського аналізу його структурних елементів. Було б доцільно детальніше пояснити, які саме компоненти резильєнтності інтегровані у запропонований механізм адаптивного управління підприємствами агропродовольчої сфери.

2. На рис. 1.6 (с. 60) представлено модель трансформації підприємства від індустріального до інтелектуально орієнтованого. Разом із тим автор не конкретизує, які саме елементи цієї концепції були модифіковані для підприємств агропродовольчої сфери. Це дещо ускладнює оцінку рівня авторського внеску в удосконалення представленої моделі.

3. У табл. 2.4 (с. 100–101) наведено систему показників ефективності адаптивного управління для різних груп підприємств. Проте відсутнє обґрунтування критеріїв відбору окремих показників та пояснення, чому саме вони були включені до інтегральної оцінки, тоді як інші потенційно важливі індикатори залишилися поза аналізом.

4. У підрозділі 3.1 автор формує систему інтегральної оцінки ефективності адаптивного управління, однак на с. 142–145 недостатньо аргументовано, чому всі показники отримали саме таку структуру нормування та не розглянуто можливість застосування альтернативних методів багатокритеріального оцінювання.

5. На рис. 3.2 (с. 151) наведено залежність інтегральної оцінки ефективності адаптивного управління від вартості основних засобів. Незважаючи на високу інформативність рисунка, дисертація містить лише опис характеру залежності без достатнього економічного пояснення причин виявлених закономірностей та їх практичного значення для різних типів підприємств.

Зось-Кіор Микола Валерійович – доктор економічних наук, професор, професор кафедри менеджменту ім. І. А. Маркіної Полтавського державного аграрного університету, зауважень немає.

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради,
«Проти» 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Черниху Олексію Володимировичу ступінь доктора філософії з галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 073 «Менеджмент».

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої вченої ради

Микола ЗОСЬ-КІОР

